

Dopisi.

Iz Poddrage na Vipavskem 18. dec. — Dovolite nam besedico o naši čitalnici in njenih nasprotnikih. Kakor je znano, z velikim trdom smo Poddranje čitalnico ustanovili, kajti še čez dve leti smo čakali potrjenja njenih pravil. Kakor pa tudi nobena dobra reč ni brez nasprotnikov, tako tudi naša čitalnica že iz prvega začetka ni bila brez nasprotnikov. Ker nam vendar ni poguma manjkalo, nismo se brigali za nasprotovanje, a tudi zamerili nismo nasprotnikom, ker pravega pomena čitalničinega niso razumeli. Zdaj pa, ko so se vsa mnenja lahko razjasnila, mora nasprotovanje se le na laži upirati, tem pa se moramo resno nasproti ustaviti. Ne bilo bi zamere, ako bi kaka babica zoper nas jezik brusila, kajti navadno je, da bljuske na dan, kar jej na jezik pride; tako tudi ne zamerimo „omikanemu čevljarju“, ker vemo, da on po dninah le z babicami občuje, je tedaj tudi njihove gore list. Al druga je, kedar mož, kateri je prisegel, da dela za blagor srenje, se z lažjo zoper nas vzdigne. Čenčal je namreč naš župan, da smo čitalničarji razžaljivo pesem zložili in jo učitelju o njegovem prihodu pred durmi v nečast zapeli. To, oče župan, je nesramna laž; mi to lahko potrdimo s prisego; vas pa očitno pozivljamo, da svoje žlobodranje dokažete! Naši čitalnici je dolžnost, da brani svoje poštenje, njeni udje pa so tudi pogumni, da se ne dajo po vsakem odpadencu v kozji rog vgnati. Mar misli kdo, da slovenski narod na domači zemlji živi le od milosti nemškutarke? Pojte raketom žvižgat lažnjivi vi preroki! — pravi naš Preširen, in to ponavljamo mi vam renegatom!

Več čitalničarjev.

Iz Planine 20. dec. (*Sleparija, tatvina, javna posilnost.*) Pred nekimi dnevi je dela naša sodnija v preiskovalni zapor priprostega kmeta iz Oblók, kateri je pri svojej kupčiji s pitanimi voli, prešiči, lesom itd. ljudi osleparil za 15.000 gold.; nekteri celó trdijo, da se bo celó do 30.000 gold. dolgá pokazalo. Kaj tacega se dozdaj menda še ni slišalo od kmetiča, kateri je bil posestnik slabega in zeló zadolženega sela. — Ravnokar pa smo izvedeli tudi, da posestnica Šerko v Cerknici je bila te dni pokradena za kakih 500 gold. vrednosti; med pogrešanimi rečmi je dragocena ura, dokaj srebernih žlic in nekaj ženske obleke. — Ker že o žalostnih dogodkih sporočamo, ne moremo zamolčati, da v bližnji naši okolici preiskuje od c. k. deželne sodnije poslan sodnik o gozdnih zadevah grajščine Hasberg zaradi hudodelstva javne posilnosti. Mi ne zagovarjamo takega dogodka, ne moremo si pa kaj, da ne bi pristavili, da bi se kaj takega gotovo ne zgodilo pri nas, ako bi imenovana grajščina svojo dolžnost storila in bi gospóske že vendar enkrat razmotanje servitutnih pravic do konca dognale. Ali ni v resnici žalostno za našega kmeta, kateri je z njegovimi gozdnimi pravicami še tam, kjer je bil pred 10 leti, med tem pa grajščina les iz gozda prodaja in ga tudi tako slabo varuje, da morejo neopravičeni škodo delati. Naj bi visoka vlada vendar enkrat svoje okó obrnila na velike stroške pri politični gosposki in pri sodniji, kateri se ravno zaradi tega naraščajo, ker gozdne pravice še dandanes niso poravnane! Zadnje dni se je podal v tej zadevi naš župan do svitlega cesarja, med tem pa je grajščina njegovo gospó osramotiti hotla, al ona jej je to spodobno vrnila. Če se nas vladar sam usmilil ne bo, bomo še vedno zdihovali in trpeli, kakor dolgo bomo mogli. Naj pa se pomisli, da predno pogine, se tudi črv vije!

Iz Postojne. — Čitalnica napravi zopet veselico 26. dan t. m. zvečer ob 7. uri z raznovrstnim petjem, deklamacijo, tombolo in glediščino igro „Slep ni lep“, h kateri uljudno vabi

Iz Kroke. (*Lovcem na znanje.*) 13. dan t. m., ko sem šel na lov, sem vstrelil jazbeca, ktereга sem ravno na poti po snegu lažečega srečal. Ali ni to ne navadna prikazen zato, ker ta žival pozimi spi? Naj to razsodijo bolj izvedeni lovski prijatelji. *)

Andrej Primec.

Iz Sodražice. (*Vabilo.*) Bralno društvo naše bode na sv. Štefana zvečer ob 5. uri napravilo „Besedo s tombolo“, h kateri vse častite ude in sploh vse slovenske rodoljube prijazno vabi

odbor.

Iz Ljubljane. Po postavi od 29. sušca t. l. ima po vsem cesarstvu z začetkom prihodnjega 1870. leta biti popisovanje ljudstva in živine. Mestni magistrat hišnim posestnikom ravnokar razpošilja dotične liste.

— (*Slovenski predstavi v deželnem gledišču*) ste v nedeljo dramatičnemu društvu se spet prav na čast izvršile; občinstvo prepolnega gledišča je burko „Gospod Čapek“, še posebno pa spevoigro „Tičnik“ z velikim zadovoljstvom sprejelo. Prav gladko so v prvi igrali gospodje Graseli, Šusteršič, Horak, Noli in Gecelj in z njimi se vrstile gospodičini Brusova in Jamnikova; živahno življenje v tej burki pa se je posebno takrat začelo, ko je „jud“ pristopil, ktereга je gosp. Šusteršič v vsem tako izvrstno delal, da moremo res reči: „jeder Zoll ein Jude“. Gosp. Šusteršič bode klasičen v „Tat v mlinu“, kader pride ta šaloigra na vrsto. — V „Tičniku“ (tej iz predstav v čitalnici že jako priljubljeni spevoigri) se je odlikovala gospodičina pl. Neugebauer s krasnim glasom in korektnim petjem, in ker je prvokrat še le stopila na glediščin oder, so jej trije venci, ki so jej došli iz lož in parterja, mógli znamenje biti v spodbudo prihodnjega delovanja, delovanja na javnem odru. Gospá Odijeva si je svoje zmage zmiraj gotova, naj poje ali naj igra, in tako bilo je tudi danes. Tudi gospoda Filapič in Valenta sta bila v petji in besedi popolnoma na svojem mestu, in ker se je pevski zbor spet tako možko držal, da tacega zbora nikoli ne slišimo na gledišču ljubljanskem, se upravičeno kaže občno zadovoljstvo, s katerim je bila ta opereta s sodelovanjem godbe c. k. grof Huynovega polka pod vodstvom kapelnika čitalničinega gosp. Försterja sprejeta. — Ne moremo si kaj, da ne bi po „Triglavu“ omenili, kako „prijazni“ so nemškutarji slovenskim igram. Nekdo je prosil gospó Janež-ovo, naj mu za ta večer svojo ložo prepusti. „Vsak drug večer rada, le danes ne — je bil njen odgovor — pri slovenskih igrah jo tudi za 1000 gold. ne dam, kajti ta večer mora loža — prazna biti“. Gospó ledrarico, rojeno Celjanko, vprašamo le to: ali tudi usnje, ki se prideluje na zemlji slovenski, od hiše podi, in ali ga maže le z maslom nemške kulture? „Tagblatt“ pa, ki zmirom vé čenčati le od „Unversönlichkeit der Nationalen“, zavrremo na take in enake zagrizene nemškute!

— (*Ubogim šolskim otrokom*) je bila nedelja v čitalnici dan velicega veselja; prejel je vsak popolno in dobro zimsko obleko, usmiljeni peki so jim darovali cele kupe kruha, in blaga rodovina grofa Wurmbranda, predsednika katoliškega društva, jih je obdarovala še s sadjem in družimi rečmi, ki jih sicer otročičem sv. Miklavž nosi. Pred delitvijo obleke in po delitvi sta prečastita gospoda kanonik in knezo-škofov namestnik Kramar in dr. Orel v lepih govorih razložila dobrotljivi namen te delitve in otročičem na srce pokladala, pridnim biti v šoli in s tem dobronikom svojim hvaležnost skazati. Gosp. dr. Orel je naposled še nado

*) Tedaj žalibog! tudi jazbeci čutijo, da zime ni, in da vlada le zimski čas, ki nam žuga vzeti vso ozimino na polji.

izrekel, da tudi prihodnje leto in še dalje naprej ostane ta delitev. Tudi mi to želimo, in smo dr. Orlovi rodovini hvaležni, da je prva sprožila to blago početje, katero je letos katoliško društvo z živo podporo mnogih gospá in gosposic čitalnice naše lepo dovršilo.

— (*Gosp. Davorin Jenko*), čegar krasna pesem „Naprej zastava slave“ je njegovo imé razglasila daleč po svetu, napravi pred odhodom svojim v Prago v nedeljo zvečer „besedo“ v čitalnici, v kateri se bode med drugim pélo 8 njegovih večidel novih pesem. Ni nam treba reklamov delati za Jenkovo „besedo“, njegovo imé je že vabilo samo po sebi. Vstopnina je le 50 kr.

— (*Gospodičina Katinka Phrym*) je v dveh koncertih z veliko slavo na glasoviru igrala.

— (*Ljubljanski „Ubrikovci“*.) Bilo je danes teden ob 1/26. zvečer (da je ob 1/25. že temno, se vé), kar se čuje v šolskem poslopju iz sobe poleg uradnice normalnine neko ihtenje, cviljenje, ropotanje, trkanje itd. Zdajci se zasvétí, ključi zarožljajo, duri se odpró, in — kaj je bilo? Šest zmršenih šolarjev, ki so bili na noč skupaj zaprti; — po tleh so bila znati „neka“ zemljepisja! Govori se o tem po mestu, a čudimo se vendar, da nam „Tagblatt“ o tej „Ubryk-Affaire“ — nič ne pové. Morebiti bi vedel o tej reči povedati kaj gosp. Nedved ali vsaj prof. Heinrich, njihov dobrodejni rešitelj, ljubljanskemu nemškemu teatru na korist? Mi pa vprašamo le to: ali je to prav, skupaj na noč brez varstva mladino tako zapirati? naj veliki pedagog g. Pirker pové: je li to pedagogisch zulässig??

— (*Rojstni dan decemberske ustave*) je v nedeljo zvečer na strelišču obhajalo tukajšnje konst. društvo s pojedino in besedovanjem. Ker je liberalno ministerstvo v hudi stiski, treba mu je od konstitucionalcev podpore, in brž ko je mesto Brno, eldorado judovsko, glas dalo po Cislajtaniji za decembersko svečanost, bili so tudi drugej konstitucionalci na nogah. Nihče jih ne moti v tem njihovem veselji; saj je Schmerling skozi 4 leta še celó cerkev napačno rabil, da jej je morala peti „Te Deum“ na slavo njegove ustave, — zakaj bi konstitucionalcem ne privoščili pogrebščine za decembersko ustavo. Al zoper to moramo očitno protestovati, da v takih zborih se šopiri peščica ljudi tako, kakor da bi bila ona v štant vzela ustavo. Naj se dá ustava taka, da bodo vsi avstrijski narodi zadovoljni, a ne samo nemci, potem ne bo sama peščica ljudi obhajala godú ustave, ampak obhajali ga bodo mnogobrojni narodi. Kdor tej ustavi napiva, napiva le nezadovoljstvu narodov, čemur priča so dosti očitne sedanje ustavne homatije! Drugo pa, čemur se moramo nasproti ustaviti, je to, da govorniki, kakor Ertel, dr. Keesbacher, pastor Schak, Perger, dr. Gauster se vtikajo v národne in cerkvene zadeve našega naroda, kateremu so tujci, in da neki dr. Račič kot „katolik“ in „Slovan“ napiva Mühlfeldu! Če naposled Dežman pozdravlja pl. dr. K. Wurzbacha, da je prišel „kot deželni glavar“ med to družbo, ga moramo opomniti, da pl. Wurzbachu ni za to dežela nobenega pooblastila dala, kajti „in diesem Lager“ naša dežela ni, in ako Bog dá, tudi nikoli ne bode.

— „Sokol“ napravi 26. t. m. ob 10. uri zjutraj redni občni zbor, v kterega uljudno vabi vse družabnike odbor.

— (*Poslano.*) Danes še le sem po naključbi brala 46. list „Novic“, v kterem je rečeno, da tudi jaz sem podpisala Št. Petersko zaupnico gosp. dr. Zarniku. A to ni res. Jaz te zaupnice nisem podpisala, je tudi videla nisem in sploh še dr. Zarnika ne poznam ne.

V Ljubljani 21. dec. 1869.

A. Vidic.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Državni zbor po kratkem zborovanji prestane spet do 17. dne prih. meseca. Glavna stvar njegovih sklepov dozdej je bila ta, da je potrdil ministerski predlog, da se davki pobirajo prve kvatre prihodnjega leta po sedanji meri. Poslanec Skene je pritrdil temu predlogu, pa odločno rekel, da s tem pritrdilom ne daje nikakoršne zaupnice sedanjemu ministertvu; isto je izrekel dr. Zyblikievich v imenu Poljakov in dr. Toman v imenu Slovencev. — Po zborniški navadi daje zbor odgovor na cesarjev govor. 15 poslancev je voljenih v odbor, ki naj osnuje adresno, in med temi je tudi Svetec. Ko je imel ta odbor svojo prvo skupščino, pri kateri so bili tudi nekteri ministri pričujoči, je med družim govoril Svetec za to, da je treba ustavo predrugačiti in ministra Giskro je vprašal, zakaj je kranjski deželni zbor sklenil pred časom. Minister je odgovoril, zato, ker je zbor vsa svoja važna opravila dokončal! Svetec in vsi drugi sprejmejo ta odgovor z velikim smehom. V tej skupščini je Svetec bral resolucijo kranjskega zbora. Čez praznike bo izdelaval ožji odbor 5 poslancev osnovo adresino. Ko ta pride na vrsto, bode veliki boj v zbornici poslancev. Za zbornico gospôsko pa grof Anton Auersperg snuje adresno.

— Zarad ministrov švigajo vsak dan druge novice po zraku. Nobeden zdaj še nič pravega ne vé. Cesar je bil nekoliko dni v Peštu. Pripoveduje se, da predsednik ogerskega ministerstva grof Andrassy na vso moč dela na to, da bi ministri Giskra, Herbst, Hasner, Brestl in Plener ostali, kajti če ti odstopijo, se predrugači decemberska ustava in bi prišla federalistična v veljavo, odkljenka tudi magjarskemu gospodstvu na Ogorskem. Andrassy se tedaj za svojo kožo boji in res misli, da tudi na Ogorskem ostanejo Slovani na veke podložniki Magjarov. — Tako nejasna je tedaj situacija dandanes še o ministerskih zadevah. Novo leto bode še le razjasnilo negotovost sedanjo; takrat pride tudi poljska resolucija v razpravo.

— C. kr. ministerstvo za bogočastje in nauk oklicuje, da bode kakor letošnje leto tako tudi za leto 1870. izdajalo „Verordnungsblatt für den Dienstbereich des Ministeriums für Cultus und Unterricht“. Ta list obsega šolske postave, ukaze, razglase in osebna naznana; vsak ukaz ministerstva, kader pride oklican v tem listu, veljá za oklican uradnijam in učiteljstvom vseh onih šol, ki se vzdržujejo iz državnega ali kakega družega javnega zaklada. Ta list za celo leto po pošti pošiljan, veljá 2 gold., naročila prejema c. k. dvorna in državna tiskarnica na Dunaji. Tudi se še dobí list za leto 1869.

Iz Dalmacije. Boj miruje; podmaršala Rodiča pričakujejo vsaki dan v Kotor; on pride z velikimi pooblastili med upornike in nese 200.000 gold. seboj, da se jim škoda povrne, ki jo je armada naredila v hišah, vinogradih in na oljakah. Narodni možje mislijo, da se bode lahko pomiril punt, ako vlada usliši pravične želje ljudstva in slovó dá uradnikom sovražnim, med kterimi je okrajni glavar Franc, sošolec ministra Giskre, kakor „Domov.“ pravi, v prvi vrsti.

Zitna cena

v Ljubljani 13. decembra 1869.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 5 fl. — — banaške 5 fl. 50. — turšice 3 fl. — — soršice 3 fl. 26. — rži 2 fl. 90. — ječmena 2 fl. 60. — prosa 2 fl. 60. — ajde 2 fl. 90. — ovsa 1 fl. 90 — Krompir 1 fl. 60.